

Antropologia kulturowa WPROWADZENIE

Ks. dr Artur Aleksiejuk

Przedmiot antropologii

Antropologia to nauka o ludzkości, zaś w sensie ścisłym – nauka o człowieku

Podstawowe pytania antropologii to:

Kim jest człowiek?

Dlaczego istnieje tak wiele sposobów bycia ludźmi?

Cechy antropologii jako nauki

Każda dyscyplina nauki, także antropologia, wyróżnia się trzema cechami:

- ***Pytaniem,***
- ***Perspektywą***
- ***Metodą badań***

- **Pytania** typowe dla danej dyscypliny nauki odnoszą się do tego, co chce ona wiedzieć - przede wszystkim po co w ogóle powstała, i jaką część rzeczywistości ma zamiar badać.
- **Perspektywa** to szczególny i unikalny sposób patrzenia na rzeczywistość, pewien „ką”, pod jakim podchodzi ona do swego przedmiotu, czy też postawa, jaką względem niego przyjmuje.
- **Metoda** to pewien specyficzny, praktykowany na gruncie danej dyscypliny zespół czynności służących gromadzeniu danych, wobec których można zastosować właściwą tej dyscyplinie perspektywę i udzielić odpowiedzi na stawiane przez nią pytania.

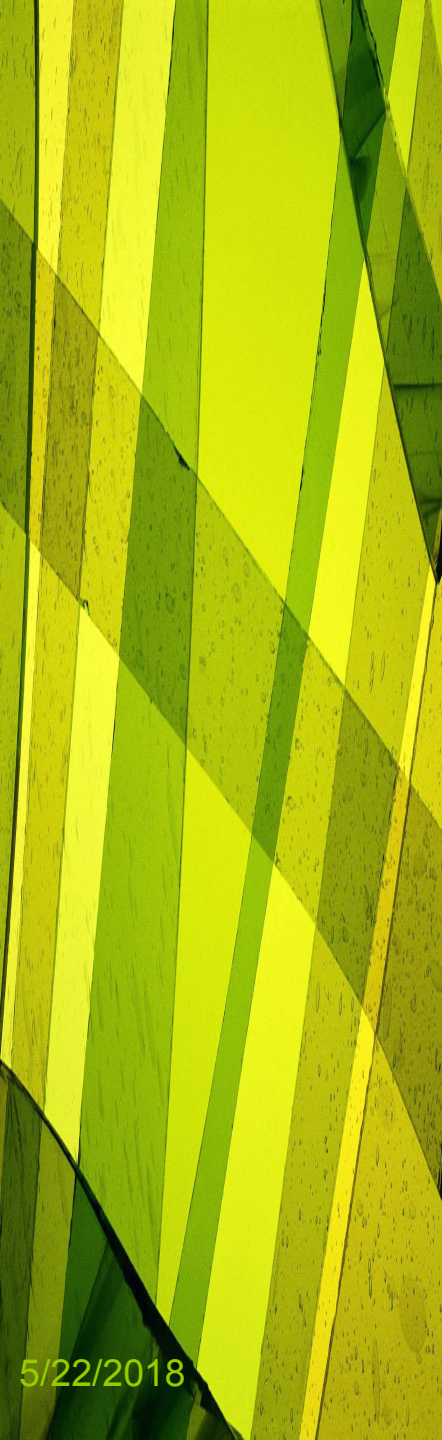
Zasadnicze pytania antropologii jako nauki:

- Ile jest różnych sposobów bycia człowiekiem, czyli jaki jest „zakres” różnorodności ludzkiej?
- Jakie są cechy wspólne różnych typów ludzi i sposobów ich życia?
- Dlaczego ludzie są tak różni? Jakie jest źródło bądź wyjaśnienie różnorodności ludzkiej?
- Na jakiej zasadzie elementy tych poszczególnych sposobów życia dopasowują się do siebie nawzajem i jak na siebie wpływają?
- Jak jeden sposób bycia człowiekiem z biegiem czasu przechodzi w inny?

- Z powyższych pytań wynika, że antropologia jest nauką badającą ludzką ***różnorodność***.

Ludzie różnią się od siebie w dwóch wymiarach:

- **Chronologicznym** – przeszłość vs. teraźniejszość.
- **Fizycznym i behawioralnym** – człowiek vs. wytwarzane przez niego rzeczy i sposoby organizowania się.

**Przedmiotem badań antropologii
jest badanie różnorodności
istnienia człowieka jako osoby i
jego zachowań, w przeszłości i w
teraźniejszości.**

- W antropologii można wyodrębnić parę subdyscyplin w zależności od tego, na którym konkretnie „polu” różnorodności każda z nich się skupia, czyli na jakie konkretne antropologiczne pytania próbuje odpowiadać.
- Te subdyscypliny nadają **konwencjonalnej antropologii** jej charakter „czteropolowy”

ANTROPOLOGIA FIZYCZNA

ARCHEOLOGIA

ANTROPOLINGWISTYKA

ANTROPOLOGIA KULTUROWA

Antropologia fizyczna

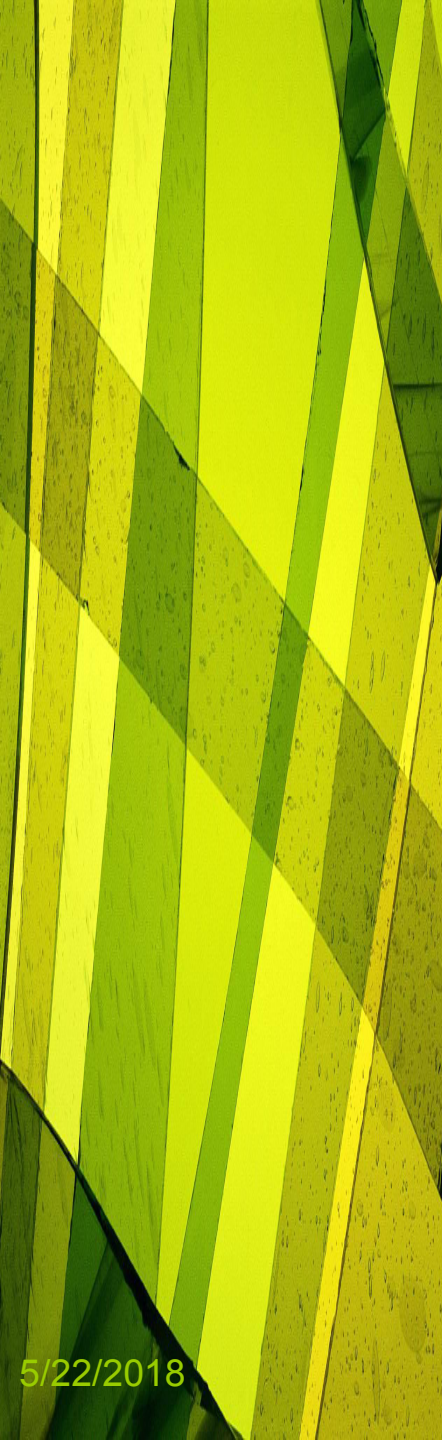
Antropologia fizyczna (lub biologiczna) to dziedzina wyspecjalizowana w badaniu różnorodności ludzkich ciał w przeszłości i w teraźniejszości.

- Łatwo dostrzec, że ludzie odróżniają się od siebie pod względem wyglądu fizycznego: mają różne kolory skóry i włosów, różne sylwetki (kształty ciała), różne kontury twarzy i tak dalej. Wszystkie cechy ciała są ludzkie.
- Wynika stąd, że istnieje więcej niż tylko jeden sposób fizycznego bycia człowiekiem.

- Antropolodzy fizyczni potrafią powiązać te cechy fizyczne ze środowiskiem przyrodniczym.

Pytanie: „Czy istnieje jakaś przyczyna sprawiająca, że ludzie w niektórych częściach świata, na przykład w poszczególnych strefach klimatycznych, wykazują takie, a nie inne cechy fizyczne?” to **pytanie z zakresu antropologii fizycznej**, gdyż jest całkiem możliwe, że grupa, która wystarczająco długo zamieszkuje określone środowisko przyrodnicze, rozwinie w sobie cechy dobrze pasujące do niego.

- Antropolodzy fizyczni potrafią odkryć pewne fakty mające związek z ludzkimi migracjami, z wchodzeniem w związki krwi, a także inne podobne zjawiska na podstawie rozkładów cech, takich jak grupa krwi, częstotliwość występowania określonych genów itd.
- W odniesieniu do obecnej różnorodności ciał ludzkich mamy także do czynienia ze znaczną różnorodnością w wymiarze historycznym.
- Dowody empiryczne wskazują, że ciała ludzi nie zawsze były takie jak teraz.

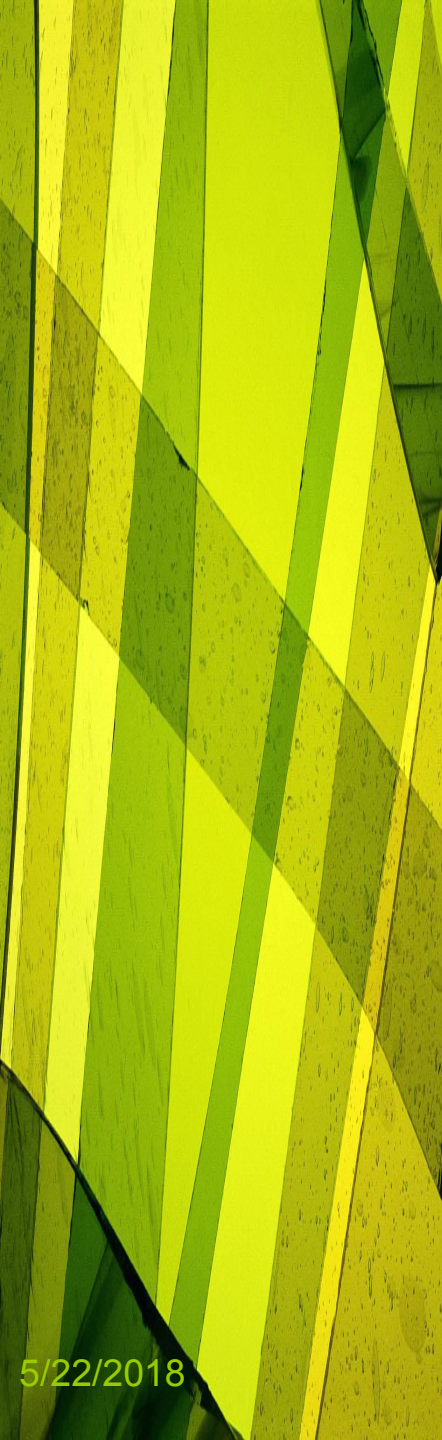
Pytania: „Jak to się stało, że my, ludzie, mamy ciała takie, jak mamy obecnie, i jakie oraz dlaczego były kształty ciał ludzkich w przeszłości? Jak i dlaczego mogą zmienić się nasze ciała w przyszłości?” to **pytania z zakresu antropologii fizycznej.**

- Antropologia fizyczna podtrzymuje teorię ewolucji ludzkiego gatunku.
- Niektórzy naukowcy specjalizują się nawet w fizycznych właściwościach niektórych innych gatunków, analizując podobieństwo do człowieka i postulując ich pokrewieństwo z człowiekiem - **prymatologia.**

Archeologia

Archeologia jako subdyscyplina antropologii zajmuje się badaniami różnorodności zachowań ludzkich w przeszłości na podstawie śladów pozostawionych przez dawnych ludzi bądź społeczeństwa.

- Archeologowie czasem wykonują swe prace badawcze w towarzystwie antropologów fizycznych, którzy przyglądają się autentycznym anatomicznym szczątkom dawnych ludzi.
- Archeologowie nie koncentrują się jednak na ciałach, lecz na zachowaniach ludzi.
- Archeologowie badają artefakty i obiekty archeologiczne.
- Celem badań artefaktów i obiektów archeologicznych jest poznanie myśli, idei, uczuć i wzorów życia społecznego ludzi, którzy byli twórcami tych rzeczy.

Pytania: Jak i dlaczego je sporządzano? Jak ich używano? Jakie znaczenie miały te przedmioty dla ich wytwórców i użytkowników?

- Archeologowie usiłują dotrzeć do „serc i umysłów” ludzi, którzy dawno temu żyli w otoczeniu tych przedmiotów.
- Ich praca jest kreatywna i wymaga zdolności interpretacyjnych, gdyż artefakty i obiekty archeologiczne to często jedyne ślady pozostałe po tamtych ludziach i ich sposobach życia.

Antropolingwistyka

Antropolingwistyka to badania nad różnorodnością języka ludzkiego w przeszłości i teraźniejszości oraz powiązań języka z grupami społecznymi, praktykami i wartościami.

- **Antropolodzy językowi** (antropolingwiści) badają podobieństwa i różnice między dzisiejszymi językami, porównują ich gramatyki, słownictwo i użycie potoczne.
- Badania antropolingwistyczne rzucają światło nie tylko na każdy z języków z osobna, lecz także na możliwe związki między nimi.

Pytania: Czy istnieją „rodziny” języków spokrewnionych z sobą historycznie, przez migrację, mieszanie się bądź na skutek innych procesów?

- Badanie zmian zachodzących w obrębie danego języka w wymiarze chronologicznym, analiza przyczyn i kierunków tych zmian.
- Próby rekonstrukcji dawnych języków aż do rekonstrukcji prajęzyka.
- Próby zrozumienia powiązań między używaniem języka a życiem społecznym i praktykami społecznymi. W jaki sposób w języku zostają uchwycone i wyrażone wartości i pojęcia? Jak używa się języka w celu strukturalizowania i komunikowania różnic społecznych, na przykład statusu, rangi, wieku?
- Analiza performatywnego wymiaru języka, odkrywanie „specjalizowania się” form językowych w rozmaitych funkcjach i roli języka w tworzeniu stosunków społecznych.

Antropologia kulturowa

Antropologia kulturowa, niekiedy nazywana antropologią społeczną, to nauka o różnorodności zachowań ludzkich w teraźniejszości.

- Celem **antropologii kulturowej** jest uzyskanie wiedzy o pobudkach skłaniających ludzi do określonych zachowań.

Pytania: „Dlaczego to zrobiłeś?”, „Jak to zrobiłeś?” , „Co to dla ciebie znaczy?”.

- Antropologom kulturowym chodzi o
- wgląd w serca i umysły ludzi bardzo od nas odmiennych, przynajmniej pod pewnymi względami.
- Z drugiej strony chodzi także o wglądu w nasze własne serca i umysły
- Antropologia kulturowa dociera do samej istoty człowieczeństwa.

Subdyscypliny antropologii kulturowej

- **Antropologia społeczności miejskich**, czyli badanie ludzi w środowisku zurbanizowanym, konsekwencji urbanizowania się społeczności wcześniej nieprowadzących miejskiego trybu życia oraz powiązań między miastami a otaczającymi je terenami ich zaplecza (na przykład migracji zarobkowej).

- **Antropologia społeczności wiejskich**, czyli badania nad ludową literaturą, obrzędowością, sztuką, muzyką, wzorami współżycia, kontrolą społeczną, strukturą wzajemnych zależności.
- **Antropologia medycyny**, czyli studia nad systemami wiedzy i praktyk związanych ze zdrowiem i leczeniem w ujęciu międzykulturowym.
- **Antropologia kryminalna**, czyli wykorzystanie wiedzy i metod antropologicznych do wykrywania przestępstw.

- **Antropologia wizualna**, czyli badanie wytwarzania, przedstawiania i wykorzystywania materiałów bądź środków „artystycznych”, takich jak obrazy, sztuka zdobienia ciała (*body art*), projektowanie mody i tak dalej; mogą się tu znaleźć nie tylko sztuki typowe dla innych społeczeństw, lecz także te wykorzystywane przez antropologów w trakcie prowadzonych przez nich badań, na przykład film i fotografia.

- **Etnomuzykologia**, czyli studia nad formami muzycznymi i ich związkami z kulturą;
- **Etnobotanika**, czyli studia nad wiedzą o roślinach i ich zastosowaniach w różnych kulturach;
- **Antropologia feministyczna**, czyli badania nad problemami i rolami kobiet w różnych kulturach.

- **Antropologia rozwoju**, czyli zarówno studia, jak i praktyczne przyczynki do zmiany i wpływu sił „nowoczesności” na społeczeństwa; obejmuje ona również wysiłki na rzecz minimalizowania negatywnego wpływu tych zmian na społeczności tradycyjne, a nawet, w niektórych przypadkach, orzecznictwo z zakresu praw i pragnień tych społeczeństw;

Antropologia jako nauka stosowana

- Antropologia nie jest i nigdy nie była dyscypliną czysto „akademicką”, która stawia sobie tylko cele poznawcze.
- Antropologia jest nauką stosowaną, stawiającą cele praktyczne.
- Oczywiście celem antropologii stosowanej jest także wprowadzanie koncepcji, perspektyw i metod tej dyscypliny do nauki akademickiej oraz inicjatyw pozaakademickich

- Antropologia stosowana dąży do wykorzystywania wiedzy i technik antropologicznych w odniesieniu do realnych problemów, przyczyniając się tym samym do poprawy uwarunkowań społecznych i innych.
- Znajduje zastosowanie w problematyce społecznej z zakresu publicznej opieki zdrowotnej, rozwoju organizacji i budowania wspólnot, systemów i technik informatycznych, mieszkalnictwa, sprawiedliwości społecznej, prawa, środków masowego przekazu, marketingu, gospodarki środowiskowej i sztuki.

- Zawód »antropologa« daje dużą satysfakcję i szansę na ważne role zawodowe, czy w charakterze niezależnego konsultanta, pracownika agencji publicznych, korporacji i prywatnych organizacji, czy jako członka kadry uniwersyteckiej bądź pracownika administracji.
- Wiedza antropologiczna jest wykorzystywana w polityce publicznej w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji, problemów społeczno-ekonomicznych, ekologii i zarządzaniu zasobami naturalnymi oraz technologii.

- Antropolodzy mogą wykonywać pracę związaną z oceną potrzeb (rozpoznawaniem problemów wymagających rozwiązania i potrzebnych do tego środków), ewaluacją programów działań (określanie efektywności tych programów) czy analizą ich skutków społecznych (ustalaniem konsekwencji, jakie te programy mają dla ludzi).
- Działania na rzecz ludów rdzennych i zwracanie uwagi rządów oraz korporacji na kwestie o charakterze kulturowym.

„Ewolucja” antropologii kulturowej

- Zgodnie z wiedzą konwencjonalną, antropologia dyscyplina nauki zajmuje się wyłącznie małymi, „tradycyjnymi” czy wręcz „pierwotnymi” grupami.
- Jeden z wybitnych antropologów, Alfred Reginald Radcliffe-Brown (1965), definiował antropologię jako **„studia nad ludami określanymi mianem prymitywnych lub zacofanych”**.

- Edward Evan Evans-Pritchard (1962) przyznawał, że antropologia to ta gałąź nauk społecznych, „która głównie poświęca się społeczeństwom pierwotnym”.
- Trzema najważniejszymi zjawiskami, które wymusiły zmianę podejścia do antropologii kulturowej, były:
 - ✓ kolonializm i uzyskanie niepodległości przez obszary postkolonialne,
 - ✓ ruchy narodowościowe i ruchy ludów rdzennych,
 - ✓ modernizacja i globalizacja.

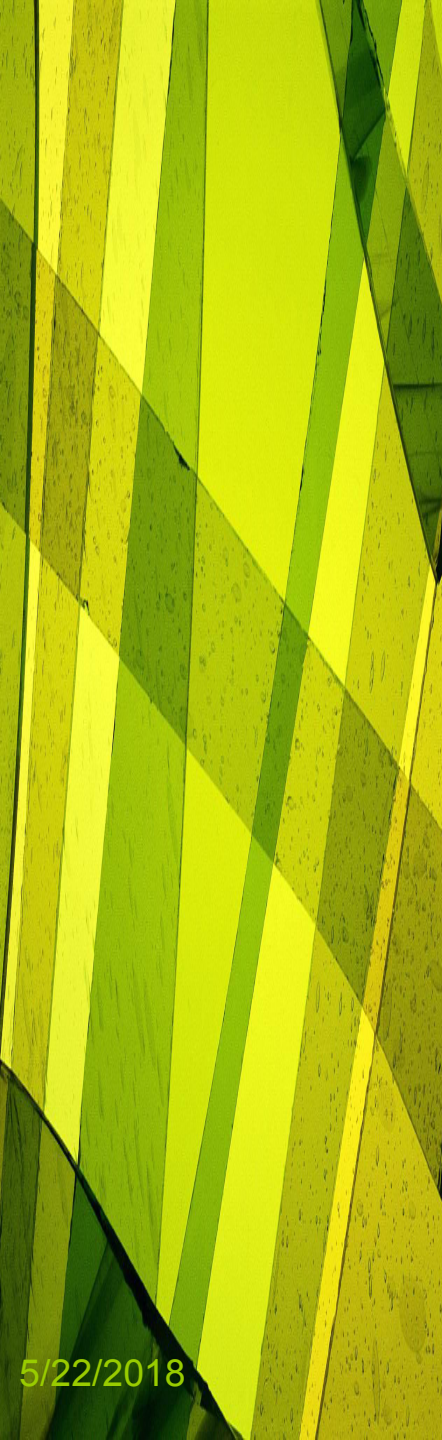
- **Kolonializm** wciągnął nieraz bardzo odległe społeczeństwa w obręb politycznej, ekonomicznej i kulturowej sfery Zachodu, wymuszając zmiany i powstanie nierówności.
- **Niepodległość, nacjonalizm i ruchy ludności tubylczej** przemieniły (niekiedy „pasywne”) przedmioty dociekań antropologicznych w „aktywne” podmioty i twórców kultur przemawiających we własnym imieniu.
- **Modernizacja i globalizacja** zagroziły tym kulturom próbując zintegrować je z systemem światowym.

Globalizacja

- **Globalizacja** jest najczęściej wymienianą siłą kulturową współczesnego świata.
- Uznaje się, że składają się na nią „procesy zachodzące w obrębie [grup], ale i przekraczające je, w związku z czym ograniczanie się w trakcie analizy do lokalnych procesów, tożsamości i jednostek skutkuje niepełnym zrozumieniem lokalności” (Kearney 1995).

- **Globalizacja nie likwiduje lokalności.**
- W każdym miejscu i przy każdej okazji wyłania się raczej pewna specyficzna kombinacja czy manifestacja tego, co lokalne, i tego, co globalne, skutkując rezultatem określanym mianem **glokalizacji** (globalizacja + lokalność).

Glokalizacja to zespolenie zmian lokalnych, zachodzących w małej skali, z czynnikami globalnymi na dużą skalę.

Zakres przedmiotów, które antropologia kulturowa może badać, jest teoretycznie nieograniczony.

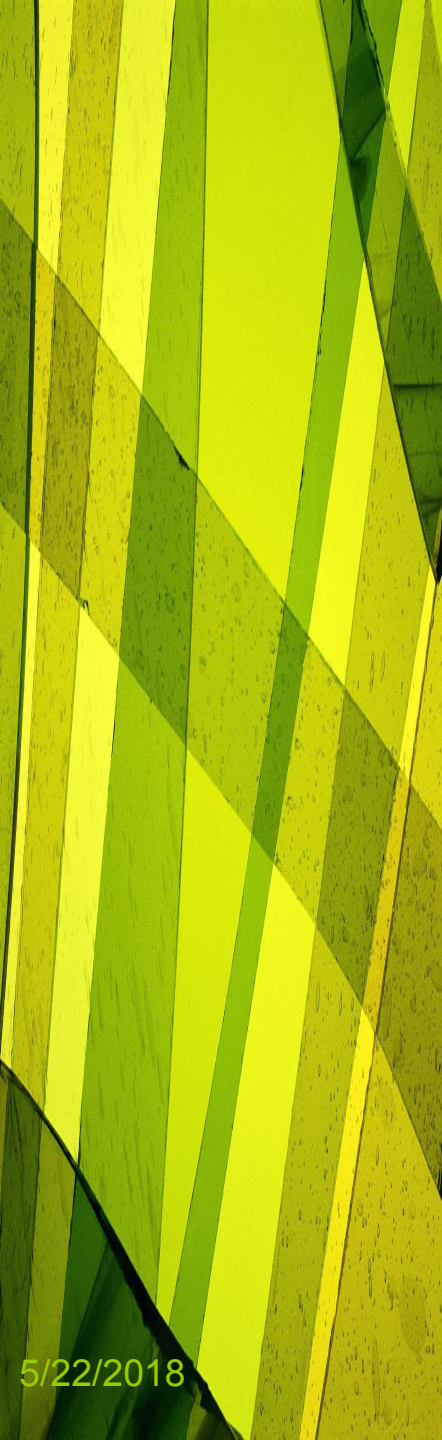
Im więcej przykładów ludzkiej różnorodności tym pełniejsza staje się wiedza na temat ludzkości

Perspektywa antropologii kulturowej

Perspektywa antropologiczna to specyficzny „kąć” czy punkt widzenia typowy dla antropologów, obejmujący trzy komponenty: badania międzykulturowe (porównawcze), holizm i relatywizm kulturowy.

Badania porównawcze (międzykulturowe)

- Antropologia kulturowa nie zajmuje się tylko jednym typem kultury.
- Perspektywa międzykulturowa lub nacisk na porównywanie oznacza, że antropologów ciekawią ludzkie zachowania w szerokim i inkluzywnym (powszechnym) sensie, obejmującym wiele (właściwie wszystkie) sposobów bycia człowiekiem.

Badania międzykulturowe są
ukierunkowane na dokonywanie
porównań analizowanie problemów
kulturowych na podstawie badań
prowadzonych w różnych
społeczeństwach.

Badania międzykulturowe umożliwiają odkrycie:

- Cech wspólnych, czyli uniwersaliów pojawiających się w różnych kulturach - to znaczy czy istnieje w większości kultur lub we wszystkich kulturach coś, co ludzie *muszą* robić?
- Różnic między kulturami - to znaczy jakie są granice ludzkiej różnorodności? Ile może istnieć różnych typów języka, osobowości, ekonomiki, religii i tak dalej? Na ile różnych sposobów można być człowiekiem? Inaczej mówiąc: jakie są granice ludzkich możliwości?

Holizm

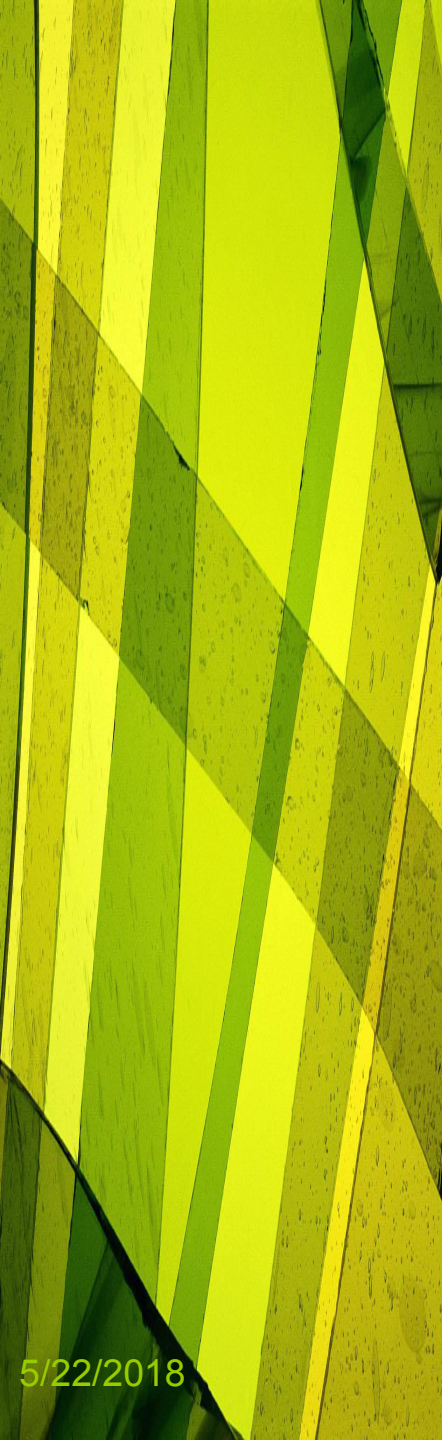
Holizm to komponent perspektywy antropologicznej, polegający na analizowaniu każdego elementu danej kultury w powiązaniu z jej wszystkimi innymi częściami składowymi oraz w zestawieniu z tą kulturą jako pewną całością.

Holizm – „pełnia” (ang. *the whole*) + „całość” (ang. *the entirety*).

- Do każdej kultury trzeba koniecznie podchodzić w sposób całościowy, a nie pod kątem jakiejś jednej cechy (np. systemu politycznego czy gospodarki) czy listy niepowiązanych z sobą cech.
- Całość, kulturowa i wszelka inna, to system składający się z bardzo wielu wzajemnie powiązanych części.

Konsekwencje holistycznego spojrzenia na kulturę:

- Kultura składa się z elementów.
- Każdy element danej kultury jest w jakiś sposób powiązany z każdym innym.
- Każdy z elementów kultury realizuje swoją unikalną funkcję i przyczynia się do funkcjonowania całości.

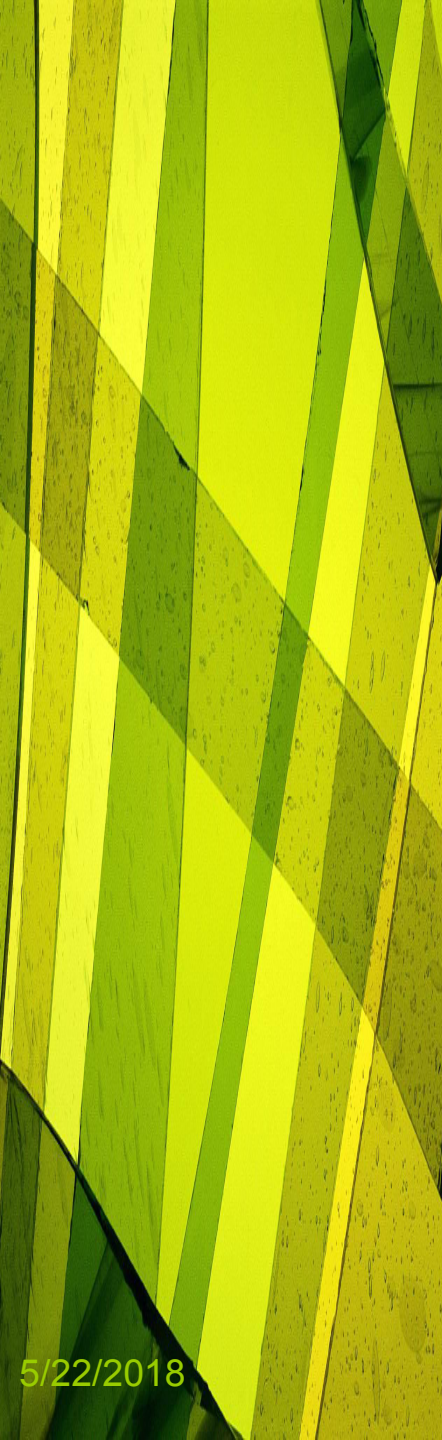

Ilekcroć wejdziemy w jakąś kulturę i
zaczniemy ją analizować, czy też
będzie nam zależało na
skoncentrowaniu się na niej, okaże
się, że zostaniemy popchnięci do
zajęcia się jej wszystkimi częściami i
konstytuowaną przez nie całością.

Perspektywa holistyczna przyczyniła
się do ukierunkowania antropologii
kulturowej na podejście znane jako
„studium przypadku”.

Relatywizm kulturowy

- Różnice między kulturami są faktem (dlatego antropolodzy badają kultury).
- Różnią się one pod względem postrzegania, interpretowania i wartościowania świata oraz reagowania na świat, włącznie z innymi ludźmi.
- To, co w jednej kulturze normalne, dobre, właściwe, ważne czy cenne, w innej nie musi takie być.

Relatywizm kulturowy – reakcja w sytuacji zetknięcia się z różnicami kulturowymi, polegająca na próbie zrozumienia i oceny zachowań typowych dla tej innej kultury w kategoriach właściwych jej standardów dobra, normalności, moralności, legalności i tak dalej, zamiast zgodnie ze standardami typowymi dla naszej kultury.

Wyznaczniki relatywizmu kulturowego

- **Obserwatorowi nie wolno stosować standardów jednej kultury do innej kultury**, przynajmniej nie w sensie poznawczym.
- **Zjawisko** występujące w danej kulturze **musi być rozumiane i oceniane w odniesieniu do danej kultury i względem niej**.
- **Każdy sąd wartościujący** dotyczący norm, zasad moralnych, wartości, znaczeń, praw i tak dalej **to sąd o charakterze kulturowym**, którego dokonujemy „w odniesieniu do” pewnych standardowych norm, zasad moralnych, wartości, znaczeń i praw.

Szok kulturowy

Zaskoczenie, zmieszanie i cierpienie odczuwane w sytuacji zetknięcia się ze sposobem życia, który jest nam obcy.

Etnocentryzm

Postawa lub przekonanie, zgodnie z którym nasza własna kultura to kultura najlepsza bądź wręcz jedyna, a nam wolno rozumieć i oceniać inne kultury w kategoriach typowych dla naszej kultury.

Rewizja błędnych opinii na temat relatywizmu kulturowego

- Relatywizm kulturowy **nie oznacza**, że „wszystko jest dopuszczalne”, czy że niemożliwe jest dokonywanie ocen.
- Relatywizm kulturowy **nie oznacza**, że wszystko, co zdarza się w danej kulturze, jest dobre / moralne / wartościowe / normalne.
- Relatywizm kulturowy **nie oznacza** uznania, że wszystko, w co wierzy się w danej kulturze, jest prawdą.

- Relatywizm kulturowy **nie oznacza**, że kultury różnią się od siebie pod każdym możliwym względem, że nie ma żadnych kulturowych uniwersaliów.
- Relatywizm kulturowy **nie oznacza**, że „wszystko jest względne”, włącznie z samym relatywizmem kulturowym (relatywizm kulturowy nie jest sprzecznością samą w sobie).
- Relatywizm kulturowy **nie oznacza**, że nie wolno porównywać kultur.

Relatywizm kulturowy nie oznacza, że „wszystko jest dopuszczalne”, czy że niemożliwe jest dokonywanie ocen

- Relatywizm kulturowy nie twierdzi, że „wszystko jest dopuszczalne”, lecz jedynie, że „tutaj robi się tak, a tam robi się to inaczej”.
- Nie narzuca ocen moralnych ani sądów wartościujących, a tylko wskazuje, że oceny moralne i sądy wartościujące bywają rozbieżne.
- Nie twierdzi, że formułowanie ocen jest niemożliwe. Opisuje raczej, jak ich dokonujemy – w odniesieniu do określonego standardu oceny (każda ocena nawiązuje do jakiegoś standardu, istnieje wielość standardów).

Relatywizm kulturowy nie oznacza, że wszystko, co zdarza się w danej kulturze, jest dobre / moralne / wartościowe / normalne.

- Relatywizm nie polega na ocenianiu, lecz na rozumieniu.
- W przypadku zetknięcia się z kulturą, w której praktykuje się poligamię, zabijanie niemowląt czy honorowe zabójstwa, relatywizm kulturowy nie wymaga od nas stwierdzenia: „te postawy i zachowania są dobre i akceptowalne”.
- Chodzi tutaj o ustalenie, skąd biorą się te postawy i zachowania oraz co one znaczą dla praktykujących je ludzi.

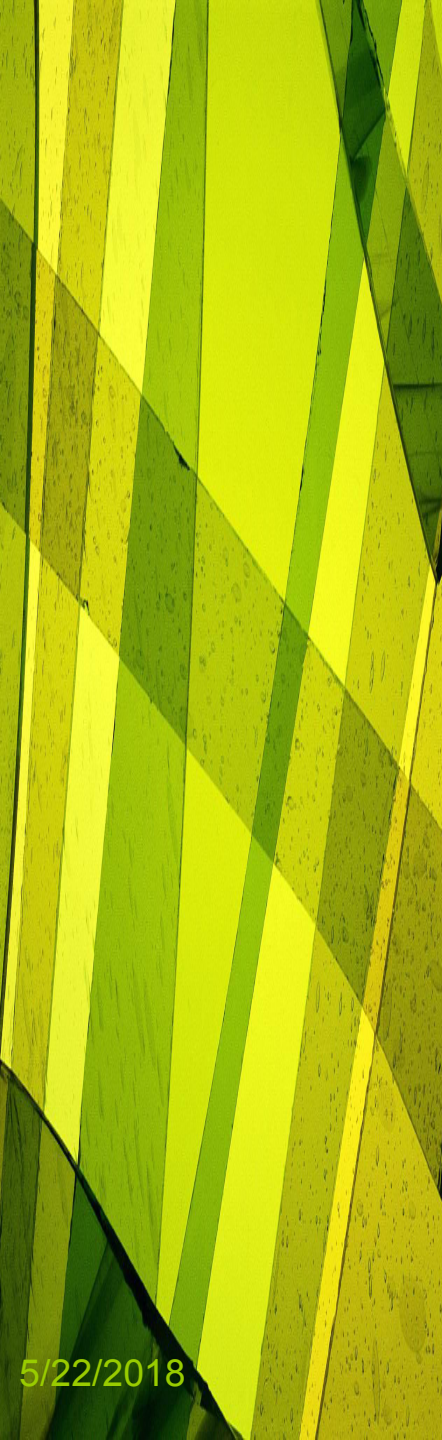
- Nie musimy czegoś apróbować, żeby to zrozumieć.
- Antropolodzy nie tylko nie muszą, ale wręcz nie mogą „apróbować” takich czy innych zachowań, bo *aprobowanie, podobnie jak potępianie, to sądy wartościujące*.
- Stwierdzić, że jakieś zachowanie jest dobre czy złe, to ocenić je (osądzić zgodnie z jakimiś konkretnym standardem oceny), a to oznaczałoby odrzucenie perspektywy relatywistycznej.
- Antropolog potrafi zrozumieć zachowanie bez oceniania go.
- Antropolog, będąc członkiem określonej kultury, może stwierdzić, że nie angażuje się w te czy inne zachowania i ich nie pochwała.

Relatywizm kulturowy nie oznacza uznania, że wszystko, w co wierzy się w danej kulturze, jest prawdą

- Niektórzy krytycy relatywizmu twierdzą, że relatywizm kulturowy zmusza do akceptacji ważności wszelkich wierzeń czy „wiedzy” uznawanej w danej kulturze.
- Takie podejście nie ma nic wspólnego z relatywizmem kulturowym.
- Istnieje oczywiście stanowisko filozoficzne znane jako „relatywizm epistemologiczny”, na gruncie którego uznaje się, że wszelka wiedza i prawda mają charakter względny, ale nie jest to teza wysuwana przez relatywistów kulturowych, gdyż wykracza ona poza kompetencje i potrzeby antropologii.

Relatywizm kulturowy nie oznacza, że kultury różnią się od siebie pod każdym możliwym względem, że nie ma żadnych kulturowych uniwersaliów

- Relatywizm kulturowy nie wyklucza cech wspólnych ludziom i nie mówi, że nie mogą one istnieć. Stwierdza jedynie słusznie, że nie możemy ich istnienia z góry zakładać.
- Pytanie o uniwersalia kulturowe ma charakter empiryczny. To znaczy, że jeżeli je odkrywamy, to dowód, że one istnieją. Jeżeli ich nie odnajdujemy, to nie istnieją.
- Brak uniwersalnych znaczeń czy wartości nie jest tym samym, co brak znaczeń czy wartości w ogóle (istnieją lokalne, historyczne, geogr.)

Relatywizm kulturowy nie oznacza, że „wszystko jest względne”, włącznie z samym relatywizmem kulturowym (relatywizm kulturowy nie jest sprzecznością samą w sobie)

- Relatywizm kulturowy polega na uświadomieniu sobie i uznaniu różnic w ocenach dokonywanych przez ludzi na temat norm, wartości, znaczeń itd.
- Różne kultury mają różne mniemanie o tym, co dobre, normalne, moralne, wartościowe.
- To stwierdzenie samo w sobie nie jest sądem wartościującym – jest stwierdzeniem faktu.

Relatywizm kulturowy nie oznacza, że nie wolno porównywać kultur.

- Relatywizm kulturowy nie oznacza niemożności formułowania ocen, podobnie jak nie uniemożliwia dokonywania jakichkolwiek porównań.
- Oznacza tylko, że dokonując ich, trzeba sprecyzować użyte kategorie bądź kryteria. Nie wolno stwierdzić, że kultura X jest „lepsza od” kultury Y bez dopowiedzenia „lepsza, w czym?” (np. w architekturze).
- Można porównywać dwie kultury (czy więcej) pod kątem dowolnej zmiennej bez dokonywania ich ocen.

Znaczenie antropologii

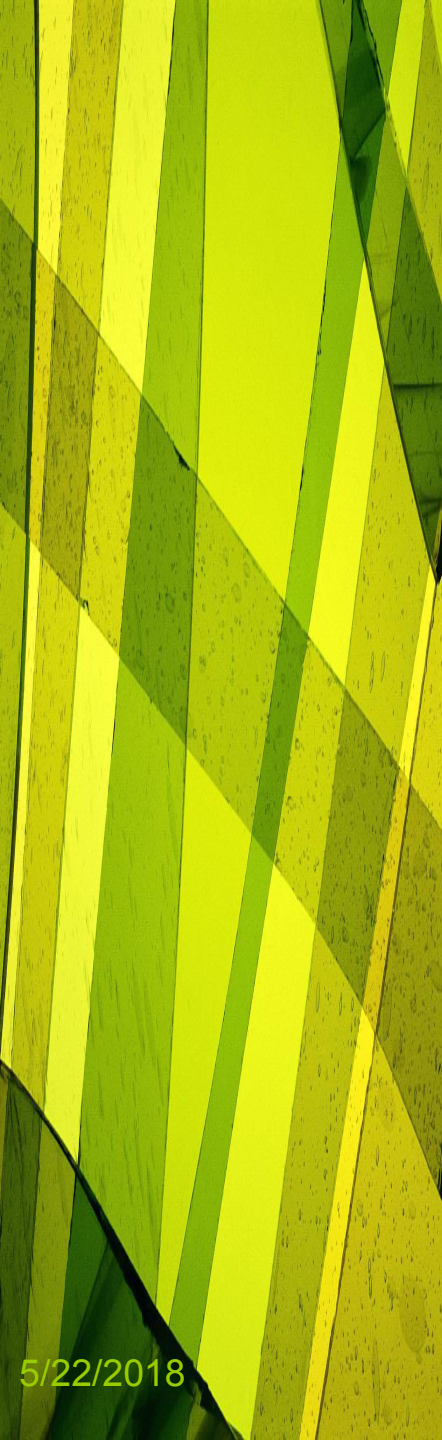
- Antropologia wywiera bezpośredni wpływ na nasze decyzje i działania oraz na polityki krajowe i międzynarodowe.
- Antropologia ukazuje prawdziwe oblicze ludzi.
- Bez względu na to, czy o tym wiemy, czy nie, i czy tego chcemy, czy nie, wszyscy żyjemy życiem „antropologa”, czyli nieustannie doświadczamy ludzkiej fizycznej i kulturowej różnorodności oraz radząc sobie z nią zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej
- Antropologia umożliwia nam inne podejście do nas samych, a nawet zmusza do niego.

PODSUMOWANIE

- Ludzie są różnorodni. Antropologia nie stworzyła tej różnorodności, ale powstała w reakcji na nią i po to, żeby ją badać. **Antropologia jest zatem nauką o różnorodności ludzkiej.**
- Przedmiotem badań antropologii jest **całe spektrum form i sposobów bycia człowiekiem** oraz objaśnienie tego spektrum.
- Obserwowana przez antropologię różnorodność przybiera różne postaci.

- Subdyscypliny antropologii to:
 - ✓ **Antropologia fizyczna** – bada różnorodność cielesności człowieka w przeszłości i teraźniejszości.
 - ✓ **Archeologia** – bada różnorodność ludzkich zachowań w przeszłości.
 - ✓ **Antropolingwistyka** – badanie różnorodności języków ludzkich w przeszłości i teraźniejszości.
 - ✓ **Antropologia kulturowa** – badanie różnorodności zachowań ludzkich w teraźniejszości.

- Antropologię wyróżnia jej perspektywa, podejście czy też postawa wobec jej przedmiotu.
- Tzw. „perspektywa antropologiczna” obejmuje:
 - ✓ **Badania porównawcze** (międzykulturowe) – opis i analiza całego zakresu różnorodności ludzi i sposobów ich istnienia.
 - ✓ **Holizm** – uznanie wzajemnych powiązań między wszystkimi „elementami” kultury oraz między kulturą i otoczeniem

-
- ✓ Relatywizm kulturowy - świadomość, że sensowne (użyteczne) oceny danej kultury mogą być formułowane jedynie w kategoriach właściwych tej kulturze standardów definiujących, co jest uznawane za dobre i normalne czy moralne, sensowne i legalne.

An abstract graphic design featuring several overlapping, wavy, organic shapes in shades of green and blue. The shapes are layered, creating a sense of depth and movement. The colors range from light lime green to a vibrant blue. The overall composition is clean and modern.

Dziękuję za uwagę